

Ann.	Pres.	C.	f.
1789	CC	H	28.

Plasse y Deute.

Acte degon.

1877

1877

1877

1877

Acte segon.

La mateixa decoració

Escena 1^a

Vicens, Paulino luego Adela

Pan = Li dich qu'he dinat de gust,
pero m' sab mal la molestia
que per mi s'han prés.

Pi = No tal
millor dirá complacencia
Yo soch aixís, que vol ferhi
soch la mateixa franquesa

personificada y basta
Pan = Gracias mil per las maneras
ab que vosté

Vi = Los cumpliments
ab mi suprimençils sempre

Pan = L^c demés donchs dels capitols
n^e aixirem avuy? li sembla

Vi = Yo be ho voldria, pero
te l'Notari tanta feyna....
no obstant aquesta semana
per llá l dijous ó divendres
conto qu' estarsi llest tot

Pan = Be, be.

Vi = Per donarli pressa
si vosté vol, anemhi ara,
y al mateix temps podem veure

com ho té

Pan = Si senyor, sí.

Vi = Però avans hem d'anar a pendrer
un cafè

Pan = Com vostè vulga

Vi = Veuria que diré a la Adela
si vol venir Noya.

Ade = Pare?

Vi = Anreglot una miqueta
que surtirém a passeig.

Ade = Si vostè m' volgués permetre
quedar-me, mes m' ho estimo

Vi = Vet aquí, feu plahers ab.....
(contentra)

Bleda,

Ade = Finch ja las planxas al foc
3.....

Vi = Ja plançaràs al vespre
Ade = L' llustre m' fa mal als ulls
Vi = (Contenimnos perquè l' gendre
Es dir que t'estimas mes,
Ade = Quedar-me

Pi = Donchs tu mateixa
hi anirém nosaltres dos,
Luego vinch.

Escena 2^a/_{II}
Paulino - Adela.

Pan = Escolti, Adela
di ara jo li repetia
y d' aixó n' pot estar certa
que m' ovent del cor queant li dic

y que d'ell vostè es mestressa,
que vostè per mi es un idol
que fa perdre la xaveta
digni, m'creuria?

Ade = Si y no

Pan = Si y no diu? No se comprendra
contestació tan ambigua

Ade = Si, perquè diu que m'aprecia.

Pan = Diu poch m'aprecia, l'adoro
l'idolatrio, senyoreta.

Ade = (L'haig d'ofegai ab fum d'incens
perquè té molt bonas prendas
que el recomanen...

Pan = ¿ i no?

Ade = Lo qui es á la part aquesta
permetim no li contesti

Pau = ¿ perque aquesta reserva

Ade = Perque? no vulgui saberho

Pau = Von misteri?

Ade = Que jo sempre
callaré y es de dolor

Pau = Si es da voluntat aquesta
no insisteixo, y la resposta
Mes... vostè estarà contenta
de casarse ab mi?

Ade = Si l'pare
ho vol... si tant, tant s'hi empeny

Pau = (Lo qu' ab res se pot lograr
ab l'or s'alcança, ja es mena)

○
Cena 2^a

Dits = Vicens.

=

Vi = On devant ja estich apunt

Pau = Vamoo donchs, estiga bona

(donantli la mà)

Adel = Passióbé senyor Mica.

Pau = Fins a un altre rato

Vi = Noya - - -

Nores: ja hi pensaré.

Pau = (Quina ricota mes bona!)

Escena 4^a

Adela.

=

¿ quin home tan pesat!

Gracias a Deu que ja es fora.

E' vaig conèixe en mal hora

ni may qu' aqui hagués entrat.

Per ell està en un error
l' pare, volent me rica,
y no ven que m sacrifica
tant sols per un grapat d' or.
Grapat d' or que maleherch
perque m roba la alegria
y la pau de l' ayma mia;
per res l' vull l' detest;
De que m serviria à mi
lo nadar en la opulencia,
y en secret, d' amarga escencia
la copa apurà hasta l' fi?
Deu meu qu' es lo que he fet jo
per ser tant desgraciada?
seré victima immolada
en aras de la ambició?

No, jamoy consentiré.
Pero ¿pare? pobre pare...
ell m' estima, y voldria que
preocupat... que faré?
Si m' resistesch, li ocasiono
si pesar meu un disgust...
consentir tampoch es just.
que si dos ¿men cor no dono.
Si pogués algun amich
ferli á trossos aqueix príome
que sols li deix veure egoisme
tractantse d'un mivi rich.
Per ell n' Joanet es fora
y no hi puch parlar com antes
quantas vegadas y quantas
el somni ¿veig que plora

Flora perque m' veu plorar
y mon dol calmar procura
y ab dols balsam de ternura
feridas d' amor curar.
Espera m' diu, vida mia
que es gran virtut l' Esperança
serás ma esposa, confiança
tal volta no es lluny lo dia,
les horas que van marcant
cap al Norest presurosas
de nostra sort envejoses
pàren son curs un instant
y com nuvol blanc com neu
en lo immens espay suspesas,
de n' mitj de sombras espesas
nos donan l' últim a deu

Benhajan los que així estiman
argentina ven murmura
y l'eco cellà en la espessura
del borch repeteix: s'estima
(pausa)

Pero à que vé recordar
la felicitat passada
si hoig de ser tant desgraciada
No... n' Joanet ha de tornar

Pero perque no m' escriu?
vuit dias que res ne sé...
M' haurà oblidat? No pot sé
Aquest home... ah! l'cor me diu

0
Cecena 5da
Adela Felip.

Fe = L'cor diu moltas mentidas

Ade = Que dius Felip?

Fe = Lo que sens.

Ade = No' ha semblat que murmurab
pero no t'he entès de res

Fe = Com qu' estabas tant districta
pensant ab lo ten Joanet,
y feyas castells en l'aire
ab sospirs, plors y gèmechs

Ade = Pero que vols que t'hi diga
si. —

Fe = No, no m'hi digas res.

Quasi foras com los poetas
que ho venhen tot diferent
dels altres.

Ade = Ep! Zu! dels poetas

no n' digas mal may

Fe = Perque?

Ade = perque n' hi ha que son dignes
de dormir entre flors

Fe = Ah! be, jo d'aquets no n' parlo.
Ma ilusió ve per aquells

que caminan per las bromas
sens sabé hont posan los peus

y tot plegoït fins a terra
cauhent d'un sol capgirell,

y ja satisfets s'adornan
entre mitj de garrofers

Escoltals sino. Esta mural

per ells ja fan uns llampéchs,

y uns trons que sembla que s'hagi
d'enfonsar lo mon espres.

Que venhen una riera
que mes que riera es rech
ja sas aigüas fan espuma
de plata, y que se jo qué.
Si quant tot plè de rosada
está, s' llevau de jorret
y venhen mullada l'herba,
que ab la llum del sol relluha
ja hi troban diamants y perlas
y un tresor que no te pren.
Lunt lo sol després del dia
pe l'levant, com tots sabem
donchs per ells sol sortir sempre
per los richs balcons d'Orient.
Que es de nit: venhen misteris
fontasmas per tot arreu,

y si miran las estrellas
los troban tan diferentes
que á veces dicen que buscan
la seva pe l firmament
parlan d'una noya
ja tindrà d'or lo cabell,
dugues roses per galletas
los ulls blaus, donchs son de cel.
Los dents las tindrà de neu
los llavis d'hermos d'auell,
y per fi com t'he dit antes
tot ho venhen diferent.
Pera tenint tantas perlas
diamants y estrellas en l'cel
or y plata en abundancia
y palacios en Orient

don mes pobres que... muxeoni
que si m'entia algun d'ells

(pansa.)

Ade = Aixó sí, tu may t'amohinas
ni t' donas mal temps per re

Fe = Es que faig la meua y calla

Ade = Yetaqui lo que sabo fer.
fer passar sempre la teua
y tot lo demés....

Fe = Be, y que?

Ade = No veus en quin cas me trobo

Fe = Sí, noya, mes que tu' ho veig.

Per xó t' dich que l'cor t'engany

Ade = Perque?

Fe = Perque n' Joanet -

tu t'pensas... qui sab que t'pensas

y tornaria n'estic cert,
perque es home de paraula.

Ade = Pero si no hi es si temps?

Fe = Lo cor me diu que hi sera.

Ade = No deyas ara mateix
que el cor diu moltes mentidas

Fe = Si, pero, no pas aquet
(Si m' descuido com m' atrapa.)

Ade = Be, l'has vist? n'has sabut res?

Fe = He tornat si casa seva
seriam per lla si las deu
hi he trobat si la patrona
l'hi he preguntat per ell.
y m' ha contestat com sempre
no sabem lo que s'ha fet
pero quant jo me n' anaba

han picat, era l'carter.

Carta à la senyora Pepo
diu; y li entrega ell mateix
l'obra, mira bé la firma

y ven qui era...

Ade =

De n Joanet?

Fe =

y diu qui està ho per ara
que tornarsí

Ade =

Gracia à Deu.

Fe =

D'aquí tres ó quatre dias

Ade =

y hont se troba actualment

Fe =

Oh! no ho sé

Ade =

No ho diu la carta

Fe =

La carta no diu res mes
que l' que t'he dit.

Ade =

y la fetra?

Fe = Oh! no n'hi há

Ade = Bom pot ser?

y has vist que la lletra es serà?

Fe = Taya si ho es; jo mateix
ho he mirat. L'he llegida
dos vegadas.

Ade = No ho entençh

Fe = Jo si, se l'haurà deixada
sens pensar en lo tinter.

Ade = Ay Felip! que vols que t' digu
temo que no hi serà a temps

Fe = Vols que hi sia?

Ade = No ho preguntis.

Fe = Fes donchs lo que jo t' diré
que encare que só un poch tonto
també se donar consells.

Has vist quant ve una rinhada
que fa el jonch? i sien ben bé
y quant ha passat aquesta
i posa altre volta dret.
Lo contrari dell fa l'arbre
que sa copa n' alza al cel
en son orgull desafia
los embats de la corrent;
mes el aygua avremolinant se
li subcava los avrels
y l'arranca y se l'emporta
riu avall y lo ancellets
en mitj ses espesas branca
ja no hi farán ja niu may més.
Prent exemple d'aixó, noya;
noya d'aixó exemple prent

no has de fé lo que fa l'arbre,
lo que fa l'jonch has de fer.

Ade = Tens molta rahó, Felip.

• 7ª agraeixo l' bon consell.

Fe = Per no se enfadaí el teu pare
y onde men, senyó Vicens,
fes un riquet la comedia
d'aquell modo que saben
fer las donas, ab salero
ab gracia, ab... be, ja m'entens.
Res de estar trista y plorosa,
ja veurás com n' eixirem
Dem carbassa al senyó Mica
torna n' Joanet, vos casen....

Escena 6

Dits Vicens.

(que surt al primè vers.)

Fe = Do m' reventó d'alegria
vosaltres feu lo mateix
tots vivim después felissos
per seculorum amen

Vi = Que predicás, que predicás
tabalot?

Fe = (La meua sombra
ja es aqui.

Ade = (Si us ha sentit!)

Fe = Pero si no hi ha cap trona
qui es lo que vol que prediqui

Vi = Com que sempre n' sabs de nov

Fe = D'aquí en avant ja no n' conto
cap mes; perque diu son boles
tot lo que dich.

Vi = I ben net.

Com que n̄ contas de tant grossas
que fan una ma de Blanch -
Fe = Si? donchs, ara que m̄ recorda
aquella que ahí volia
contar, no dich res.

Ade = Si, contala.

Fe = Ca, barrèt

Fi = que t' enfadas?

Fe = Jo? tot ho prenh a la bona,
pero per no haberho de creurer.

Fi = Que no veus que ho dich per broma.

Ade = Vamos, seu y conta l' quento

Fe = No, que ls contaré una historia
que records haver llegit
quant estudiaba retòrica.

Es l' cas, donchs, que hi habisc

en altre temps prop de Rosas
la familia mes honrada
sensilla y treballadora
que may o' hagi conegit
constaba de tres personas
pare mare y una filla
tom guapeta y tom virosa
que ab enveja la miraban
los demés noyas del poble.
Covreaban uns quantos camps
y á mes d'aquestes un horta
que donaba gust de veurer
per lo que esta ufanesa.
Com que per un home sol
la feyna hi era de sobras
tenian llogat per meso

un bon miryó, un & rich jove
horfant de pare y mare....

Vi = ¿ Los mossos no son personas?

ja ja ja!

Fe = Donchs que serán,

que vol que sian marmotas?

Ho son mes que jo y voste'

Vi = L'ase al devant

Fe = Que la noya

y que tot, ah! si senyors.

Vi = De marmotas!

Fe = De persona

Ade = Aixis digos qu' eran quatre

Fe = Si senyor, quatre, y doncas?

Vi = Pero tu habias dit tres.

Fe = Es perque l' mossa no s' conta

com de familia

Ade =

Ah xixio.

Vi = Té rahó, ja es altre cosa.

Ade = Continua

Te = Deya donchs,

que un dia el patró, pobre home!
quant a casa se n' tornaba
del treball, no se' com, topa,
vol aguantarse, no pot,
y cau del cim d'una roca.
si daltabaix d'un barranch
sens fons, y mentres rodola,
detràs d'ell baixa la mort
cubrintlo ab sa freda ombra.

Vi = Pobre home, quina desgracia!
quina desgracia, pobre home!

Fe = Vinda queda la mestressa,
sens pare queda la noya.
Gran perduda han tingut los dos,
res del mon las aconsola,
faria d'aicó uns dos anys,
quant passí per aquell poble
un dia anant de cassera
ab los seus companys un compte
Ja casi endevinaria...

Fe = Be, si ho sabs, calla y escolta.
A la bora d'una font
que mes que aigua cristall dona,
y a la sombra d'un desmay
a la noya vejà el compte
Deu la guard a la donzella.
li diu ab ven covinyosa,

y ella respont sofocada
Deu lo guard de mal al compte.
Deixant apart la conversa
qu'ells dos tinguessen llavors
perque es llarga y ademés
ara à n' à mi no m' recorda
ls diré que el mateix dia
demana' el compte la noya
à sa mare, y com aquesta
es una dona ambiciosa
compassant la gran distancia
que va de país à compte,
y aconsellantse tant sols
ab la seva ambició loca,
y no veient que à sa filla
vend per un grapat de doblas

consent, sols per poder fer

dí da filla rica y noble

Vi = Li haqués conigut ab mi...res

sempre fan tretse las donas.

Ade = (y b homes encara passen

moltas vegadas.)

Fe = La noya,

que un dia doná don cor

á n' al mossó y corresposta

es per aquest ab usura

en vá prova una y mil voltas

de convencer á sa mare

ab rahons totas molt lógicas

mes ella q terca que terca

li respont; noya, tu ets jove

y b joves no pensen prou.

ja se lo que fer me toca;
y contra sa voluntad
al fi la cosa ab l' compte.
Mes no passai gaire temps
sens compendre en mal hora
que de quant supreix sa filla
ni te la culpa ella sola,
puig lo compte ja cansat
dels amors d'aquesta noya
sens cap mes raho que aquesta
l'ha tombada en una torre
sens darli mes companyia
que sa mare.

los 2 = Pobre noya!

Te = Jan villanament tractada
mare y filla sempre ploran,

y el dolor que las consum
pas a pas las diu a la forsa,
y posse fi a sa existencia
sens tornar a veure al compte,
L'ha agradat?

Ade = Molt.

Vi = ¿Y el morro?

Fe = Se n' va aná y encare es l' hora
que res mes se n' ha rebu't

Vi = ¿Las explicat com un home
si no perque no hi ets tot.
diria....

Fe = ¿Que?

Vi = Res, la cosa
que no la tens ben sensera,

Fe = No m' enfado, só un tanca

ja ho sé, y per res mes serveix
que per contá alguna historia
d' cuento (y fer de corren
per en Isouet y la noya.)

(sen vá)

O
Oscena 7^a

Vicens, Adela.

Vi = Que hi farem? es n' Felip

Ade = Veritat que avuy te bon dia

Vi = I tal; y á fe que ho estrany,
perque sent com es tan ricomple
li he tocat l' botet

per ferlo enfada una mica
pero si, Deu ten darda;

ab poch mes se m' clava a riure

Ade = No se perquè troba gust
si omplint la barretina,
y si enfadat no fa alguna
de las sevas, vosté crida
y s' enfada y...

Vi = Quant jo ho busco
es per ferme un tip de riure,
com qu' es aixis tant trèmpat
si voltes te unas sortides
que m' agradan, res allò
que dihem que ls boigs fan bitllas
Per altre part es bon jom

Ade = Aixé sí, no te malicia,
es bon minyó en tots conceptes

Vi = Oh! sí no sé així no l' tindria.

Ah! una cosa ara que hi penso.
No sabs que ab el senyor Mica
hem anat a ca el notari
per veure com ho tenia
tot allò de la escriptura?

Ade = No senyor, no; no ho sabia

Vi = Donchs di, y m'ha dit que avia
avuy o demà podriam
firmarla

Ade = (Y en Joanet no torna!

Vi = Y ja estàs ben decidida?

Ade = Pare, perquè m'vol llansar?
perquè m'condempna a un mal viure
aquest home no es per mi.
Per Deu, no m'vulga fer ricas,
no m'vulga tan desgraciada.

Vi = Vozes; no se com t'ho mōas.
No veus qu'es un bon partit
es un bon home t'estima,
t'cedeix dos heretats,
que mes vols? que mes desitjas?
Mina, noya; jo m' faig vell
y pensa que vindrà un dia
que no podré treballar
com ara, y si desprecias
aquesta ocasió tan bona
en que la fortuna t'brinda
de proporcionar-te els medis
per allargar-me la vida,
probaràs que t'sacrificis
que t'heu barre ha fet olidas
probaràs que no tens cor

per que t' vellet com deuria;
probarias. -

Ade = Ah! no, no pare,
no vull que may de mi s' diga
que ts favors pago ab agravis
ni que só una mala filla,
tot quant voste' ha fet per mi
pagá ab usura voldria,
puex se insuficient per tant,
pero may desagradada.

Vi = Anulas ta insuficiencia
casante ab l' senyó Mica.
Enenme, noya, jo t' vull bé

Ade = Pero no se com o' ho mira!
que no ven qu' es vell?

Vi = Que hi fa?

que te pinyó ja t'obridas?

Ade = Val mes honra que riquesas.

Vi = De tot t'è.

Ade = Sab aquell dia

que li và di en Joanet
al moment de despedirse?

Vi = Mes ell me và explicá l'com

l'que y tot de que venia.

Ade = S'han d'escoltar las dos parts

per poder fer la justicia.

Si poguessem senti l'altre

qui sab lo que ns contaria

Vi = Bah, bah, fora romances,

cregar que ja m'ambinca,

tornar sempre á la mateixa.

M'ha proposat ferte rica

J al mateix temps ben casado
perquè sé que vindrà un dia
que las gracias me n' donarás.

J ara, que tens? que sumicas?

Ade = (Ó en Joanet no torna!)

Vi = (enfadat.)

Noya!

noya! ah! que n' mereixias!

(Amenassantla ab molta

furia l'agafa per la

ma i se l'emporta.)

O
O c c e n a J
Felip luego Paulino.

Se = Que pugua tenir l' ~~ambició~~ ambició!
no ho hauria cregut may
Don pare vendre sa filla!
Bah! bah! això no pot anar.
Oll prou ho fa a fi de bé,
pero pot sortir molt mal
Ay, Joanet, si no tornas!
Ay si no tornas avia
Pero com dimentre fóra
que no ho pogués destorbar?
Si n' Felip, y no coneixen
encara l' que só. Si tant,
tant la cosa s' empenyaba,
b' planto impediment tal,
que l' oncle n' Mica y la noya
quedara aixis, tots parats;

¿ llavors veuran, l' simple

com la seva fa passar

pero de totas maneras

vais à veurer si la arribat

Pan = Den te do' molt bonas tardes

Fe = Senyor Mica. Den lo guard.

Pan = Com estem de vintivuits?

Fe = Molt be, home

Pan = Que ha tornat

l' senyor Vicens?

Fe = Ah l' oncle?

den se' allà dintre al despaig

que crech que te un poch de foy

Pan = Tornaré després mes tart

Fe = Ca, home, pot esperarse.

tingui, llegeixi entre tant

(li dono un diari que
apropositi hi haurá sobre
la taula.)

Vaio per una diligencia
que me n' havia olvidat

Pau = Ah, te n' vas? donchs, abur noy

Fe = Senyor Nica. Deu lo guard.

(Mal com no t'rossega l'diablo.)

Q

Escena 9

Paulino.

Pau = Es ximplet, pero es trempat

Ah! ah! ah! per fi al l' Adela

logro casarme, endevant,

com que tinch pessos de sobras

à mi res de m pot negor
quant penso ab lo que s'ich ore
y lo qu'era fa uns quants anys
Me n vaig anar cap à America
ab un petit capital
que passat en un ingeni
luego s' va multiplicar.
I com jo per tracta ab negres
tinch un genit especial
puig de cada latigasso
ls faig espurnar la sanch
de la esquena, sols me veigin
ja tot abaixan l cap
y treballan com dimonis
mentres jo ls estich mirant
y mi armo, quant me llevo,

y, mi amo, al esmorzar
y mi amo, al medio dia

y mi amo, cap sul tart

y per tot lo que jo vulga

no tengo mas que mandar.

Los que aqueix triafech reprobam

dihuen qu' aixó es inhumán,

y es porque encare no saben

qu' es de gorna la moral

Per fi, ells m' han fet la fortuna

y jo l' estich disfrutant.

Lo que mes m' interessa ara

es l' escriptura firmar.

On va m' fà la competencia

un jove sens capitals,

que la carrera de metje

no fci gaire que ha acabat.

No hay plasso que no se cumpla,
recordo m' va dir no obstant.

(marcat)

ni deuda que no se pague;
en lo moment de marxar.

Jo no tinch pendent cap plasso
de deute... ara no n' tinch cap.

Mes no sé perque aquell jove
de mal humor m' ha posat.

Un dia va mori un home

amich meu... pero que val,

que ab aquestas cosas pensi.

si... fora casualitat.

Si mil voltas la justicia

ab manya he sabut burlar,

si contra l'or re s'hi oposa,
que farà lo meu rival?
per altra part fa alguns dias
qu' es fora, y no tornará.

O
Còcena lo
Paulino - Vicens.

Vi = Ah! vosté era?

Pau = Sí senyor.

Vi = Perque no entraba allá dins?

Pau = He pensat que tal vegada
tindría feyna, y he dit
entre mi, llegeix el diari
y no l' destorbis

Vi = A mi?

Vol callar, sant Cristia?

per la gran feyna que tinch.

Després que vostè es de casa.

Pau = No encara.

Vi = Si senyor, si,

es lo promés de la noya,

y ja sab que pot venir

sempre que vulgui ab franquesa.

Pau = S'aprecia molt.

Vi = Yo só així.

Pau = ¿I l'Adela?

Vi = Decidida,

li he explicat fil per fil

tot quant debia explicarli

y gustosa ha consentit.

Ja veurà, anem alla fora.

que estarem milló qu' aquí.

Escena II

Felip epoch Adela.

Fe = (vigila per tot l'escenari
per últim ven per l'ont
han sortit Paulino y Vicens.)

Els dos à la galeria
crech que no hi haurà perill
que no sentin - Parlar ab ella
m' convé. Noya

(Baixet cridant.)

Adela =

Felip.

Fe = Que tens, que has plorat? respon
que passa de nou?

Ade = Que tinc!

m' preguntas? Ay! El pare

Fe = E' ha obligat à donar l'oi?

Bah, si aixó no val la pena

Ade = Que no val la pena dius?

Fe = Està clà, paraula dada
per força no s' pot cumplir.

Mes vaig à dirte una cosa

que us ve com l'anell al dit

Ade = Digas que m' tens impacienta

Fe = A n' en Joanet ara he vist.

Ade = Serà cert? no, no, m' enganyas.

Fe = Ja sabs que no se mentir

Ade = M' Joanet hech oblidarlo!

Y no puch... pero... si, si.

Jo triunfaré del meu cor

(resolta.)

Fe = Oh! y m'ha dit que vol venir

Ade = No Felip, no, que no vinga

perquè --

Fe = Mira, ja es aquí.

O
O c c e n a 12.

Dits Joanet.

Joanet = Adela!

Ade = (Que miro
es ell!) Joanet!

Joanet = Després d'una absència
forçosa y cruel
en la qual sofria
sols pel dolor ten
puig tenia sempre

en tu l'pensament
sedent de carinyo
y d' amor sedent
aï tes brassos torna
Adela, i Joanet.

Ade =

Lo que en aquets dias
mon cor ha sofert
no puch explicarho
preguntali a i ell,
que ab aquell llenguatge
que sols es comprens
pels que be estiman
com tu y jo, Joanet
ell podria explicarho
lo que jo no sé

Te =

Conteuves las penas

Y els plachers contents,
després de tants dias
que no ho hem pogut fer
No us doni cuidado
que jo diga res
per no sortir y cego
serà en felipet
Mes per si venian
l' oncle y el negrer
desque aqui la porta
vigilavros dech.

Loa = Tal volta pensabas
que jo t' fora infiel?
pensabas qu' un altre
robarte pogués
aquet cor Adela

aguet cor on es teu?

Ade =

No tant lluny anaba

lo meu pensament

de quant me digueres

may dubtar podria

que si tu aquell dia

m donares Joanet

lo teu cor, en cambi

jo t vaig donar el meu.

Sols los dos estabam

no mes senti el cel

paraulas tant dolcos

tan grat jurament

qui havia de dirme

llavors comensés

a forjar mas penas

mon fat sempre advers
Loa = No, noya, no 7 queixis
avuy ja no es
Amys ha que anhelaba
descubri un secret
secret que per mi era
de gran interes.
Un home buscaba
que quant jo era un nen
del pare firjintre
amich bo y fidel
me robá l' herencia
que in va deixá aquet
7 avuy que ha m' empressor
coronat lo cel,
per cumplirne tornu

aquell jurament,

Ade = Ay Joanet dech dirte
que no hi ets a temps.

Joa = Que sento...

Ade = No m' culpis

jo soch ignorant.

Joa = Donchs qu' es lo que passa?
explicat per Deu
t' han casat tal volta?

Ade = No encara, Joanet
pero he dat paraula
y la cumpliré

Joa = Vols cumplir-la? fesho
y... vulgat dar Deu
la sort que mereixes
perjura.

Ade = Joannet!

Joan = O encara gosas dir-me

que n'ets ignorant?

Ets tu aquella noya

constant y fidel

bandida y sensilla

com un angelet?

Ets tu la que m' deyas

ab melosa veu

si tu no m' obidas

may t' obidare,

hent es ta constancia?

ton candor, hent es?

tas promesas totas

re las ne diu l' vent.

Ade = És com ans l' Adela

constant y fidel
Candida y sencilla
mes tu no li veus,
perque el sacrifici
que fa no compren,
y en lloch de calmarne
son dolor cruel
airat l'apostrofas
dense mes ni mes
tu ja sabs l'empeny
que el pare fa temps
te de fer casarme
ab el viudo aquet
En va cent mil voltes
li he dit no m'convé:
ell sempre m'contestava

de lo qu' haig de fer,
fins qu' avuy me crida
y m' diu ab accent
imperios, escolta
ja que jo t' vull bé
y tu no m' ho estimas
en res ni per res
avuy los capitols
pot ser firmarem.
Ay si t' desprecias
com fins ara has fet
al senyor Paulino!
no contis may mes
ab res de ton pare
perquè no ho seré,
que no es filla meua

qui no m'obeeix.

per no t' dich Joanet
que deus oblida-me

com jo a tu també

Joan = Que dius? impossible!

no noya.

Ade = Per Deu!

Joan = Escolta, aquell home
que jo ab tant anhèl
anyís ha que buscaba
es Mica l' negrer.

Ade = Ah!

Joan = Pero no temis
que jo t' salvaré

Fe = Ep noys.

Los dos = *Amor*, Ah!

Fe = *Amor*, Ciudadado.

depressa *afanyens*

que el senyó Paulino

y el oncle Vicens

cap aquí ja tornan

depressa, Joanet.

(que sen vagi.)

Loa = *Aden*, tranquilisat,

que jo tornaré

(sen van un per la

dreta altre pel foro.)

O

Oscena 13

Vicens, Paulino.

— — — — —

Vi = És la seva diversió,

No tinga cuidado que ella

deixi passar cap mati

sense regar las floretas

A son temps la terra abona,

avranca las malas herbas,

y el jardí cuida tan bé

com cualsevol jardinera.

Pau = Hi té molt gust de senyor

no n'hi ha gaires com ella

Vi = fora matarla quitarli

diversió tan ignocenta

Pau = Per xò ray no renjiréni

estará com una reina

El de casa es molt mes gran

que aquet, ab plantas d'America,

y después tinch guacamayos

canaris y cadeneras

passarells verdums pinsans

rossinyols, pigots y Merlas

una ave del paraíso

un pavo real, dos garcetas

coloms tortolas calandrias

y gallinas de Guinea.

Per los micos y las monas

hi ha dos gabias espressas

y per que res hi faltés

en aquesta pajarera

vaig comprar fa quinze dias

per cent trenta pesos fuertes

un orangutan com jo,

(rengalant l'abada.)

ensenyat à la moderna.

Vi: Digueu que allò deu semblar
una exposició de fieras

Pau: No hi hà per cosas així
com los que hem estat à America

Vi: si algun dia hi fem un viatge
hi hi pogués anar per terra,
com aquell, pero per mar
y mes, ab barco de vela.

Pau: No, qu' anirém ab vapor.

Vi: No, no, vames no m' engresca,
sols pensar que si ns atrape
en alta mar la tormenta,
m' sumergem al profundo
ó ns fa el barco mil estrelles,
y los navegants preném barrys

en aquella aigua tant freda,

l'un vá de camas en l'ayre

l'altre corren i assistencia!

mes cada hu per ell procura

perque tothom te prou feyna

y nos n'arrem tots plegats

á la lluna de Valencia.

Pau = Aixó no suchseix goire.

Vi = Si suchseix per la meua

desgracia mentres hi fos.

Ja li he dit que no m'engresca

ý fora bon mariner

si l'mar tot se tornés terra.

O

Óscena 14.

Dits Felip després Escrivent.

Fe = Inche Vicens. . . .

Vi = Un recordo?

Esperat qu' ara tinch feyna

Fe = ¿ si després no m recorda?

Vi = Diga's donchs y ves depressa.

Fe = Me descuidaba de dirli

que ha vingut lo senyor Pere -

Vi = L' senyor Pere?

Fe = Si, aquell

que sol anar quasi sempre
aixís, tot embriabans.

(fent l'acció.)

qu' está al covre de la bendra.

Vi = Ah! que t' ha dit?

Fe = M' ha dit ximple.

Vi = ¿ m sembla que ho ensopega

que mes?

Fe = Oh! y que té un geni....

hasta m'ha tractat de neutre

Ell devia ser femeníno

Vi = Home, no diguis ximplesas

Fe = Ximplesas? ell es quin diu.

Vostés ven riuen y s' pensan

que

Vi = Com ets un taratlot,

n' has fet una de las teras.

Finalment, com heu quedat?

Fe = Que tornaria cap al respire

Vi = Està bé.

Es = (sortint)

Molt bonas tardes

Vi = ¿a vosté.

Es = L' senyor Vallseca
diu que ja poden venir
si firmar.

Pau = Ah! ja està llesta
l' escriptura?

Es = Si senyor,
mes si no deixo enderrera
dos o tres mes que n' hi ha
anteriors a la seva,
dihent al amo que portaba
la de vostè molta pressa
no la firmen de segü
fins al vinticinch o trenta

Fe = (Ell qui es sabi; lo que busca
es la propina aquet mestre.)

Pau = Jo sempre pago lo favors

que m'han abona moneda

Vi = Això es molt just.

Pau = (Reparteix cigarros.)

Vosté fuma?

pròvils que don de la vuelta
de abajo

Vi = Son excellents.

Vi = Son millors que ls de València

Fe = I millors que ls del estanch

Aquells, si ls encens no cremen,
y si ho fan, donan un fumi
aromatick com la peste

Vi = No pas tots.

Fe = Los que jo compro

si senyor.

Vi = No hi deus entendre

Fe = Pot se es això; pero lo altres
be sento que també s' queixan

Vi = Perque fuman

Pau = Molt ben dit

Es = Te rakh.

Pau = Ah! en recompensa
del interès que s' ha pres
per mi tingui.

Es = (Una dobleta
de cinch duros. X Moltes gracias

Vi = Felip digas si l' Adela
que s' posi la mantellina
que s' arregli una miqueta
qu' han-ém d' aná a cal notari
come, ves.

Fe = Si -

Vi = Depressa.

Es = Passinho bé.

Pau = Louidor.

Vi = Disposi de casa seva.

(encarant ab l'escribent
que sen va.)

Coena 15^a

Paulino - Vicens

luego Felip.

Pau = Ara si que seré l'home
mes felis que hi hagi l'mon.

Ja puch dir que só l'seu jendre

Vi = I jo que l'seu sogre sóch.

Pau = Hem de celebra unas bodas

com moy i hagin fet millors

Vi = Vosté dispoia la festa.

Pau = Vull que sápigat tothom

que i casa un americano
que te á sanalladas l'or,

Fe = (sortint)

Diu que ja está desseguida

Vi = Donchs anemhi?

Pau = Anemhi donchs.

(Vicens va á vestirse y

deix als dos.)

O
O a cena 16.

Paulino - Felip.

Fe = Vosté es un pillo de platja,

Jan = Felip!

Fe = Que calli, s' oino

li inflo la cara d' reversos

senyor Paulino, ho sé tot.

Si ha escapat à la justícia

ab sas manyas mes d' un cop

aguet no pot escaparse,

que tant va l' canti à la font

que ve un dia que s' fa à tremos

si arriba à topà ab un roch.

Lo canti es vosté, la pedra

es n' Joanet, y soch jo,

que quant me convé só ximple

y quant no m' convé no ho soch

Jan = Me deben pendre per altre

Vos equivoquen tots dos

(Li b pogues for entrói en dubte.)

(Llystant porque no se li
conegea que s'ha transmudat.)

○

Occena 17

Dits Vicens - Adela - Joanet

y Jaume per l'ordre que s'indica.

~~~~~

Vi = Vamos?

Jau = Li qui arrivat l'hora,
Adela . . . .

(li dona l'bras.)

Fe = (Hoig d'embolicarho.)

puig veig que n' Joanet no torna)

mele Vicens, hoig de dirli

(formalissimtae.)

que no s' pot cursar aquest home
ab l' Adela.

Vi = Que dius ximple?

Fe = Si ha cap impediment

Vi = Que li pora?

Fe = Jo.

Jeanet = Jo jo

Jan = Jo jo!

Pau = (Serenitat!)

(cuadros.)

Vi = Jaume, qu'es lo que aqui us porta?

Jan = Sol un acte de justicia

Vinck per confondre aquest home
que te una historia molt negra.

Pau = Miri be s' que diu. Tal volta
usste no sab ab qui parla.

é li hom dot malais informes
que seran falsas.

Jan = Sens dubte

ho foran si fossen bonas.

Que no se ab qui parls dins?

Parls ab un qu' es del meu poble,
que l' conéech desde ricot

quant anabam á la escola,

Parls ab un qu' era un pillot,

y ara perque es rich de sobras

í don to', í dona importancia

perque l' tingam tot per noble.

Vi = Jaume, jo no puch compendre.

Jan = Escolti y ho compendrà prompte.

Fe = (Aprreta qu' ara vá bé).

Jan = Repetesch que í equivoca.

Jau =

Repetesch qu' eto en Paulino,
vaig à donarten las probas,
ten present qu' un ten amich,
qu' era per cert molt bon home
convensut qu' eras com ell,
creyent que tenias honra,
sens recel va' posà en te
sa confiansa? te n' recordas?...
que un dia en lo llit postrat,
veyent s' acercaba l' hora
tremenda de tancar los ulls
si la Clum del mon, escolta,
t' diguè: Paulino amich;
cada dia es mes penosa
l' enformetat que m' aqueixa
avist faixarè à la tomba.

J'com tots los meus parents
vinhen molt lluny d'aquet poble,
vull demanarte un favor
que serà l'últim tal volta.

Fruyt de mas economies
y treball, al banc de Londres
tinch un capital, que lego
a mon únic fill Joan Coma.

Vols que t'nombrí cirador?

- Si puch servirte disposa

- contestares - Gracias, Mica,

repeti ell. En virtut doncas
del bon afecte que m' tens

y del qual m' has donat mil proves,
rellevat de prestar fiança

vull que estiguis; perquè l'home

que com tu es home de bé
com a tal compleix tot hora,
fesi tu obras de pare
ja que herfanet queda l' pobre!
y molt t'ho agrahirai
ton amic desde la tomba.
D' aquestas tristas paraulas
pronunciadas ab veu ronca
per ton amic moribundo
digas, Mica, te'n recordas?

Pau: L'an me, res tinch jo que veurer
ni de lluny ab eixa historia.
May he sigut curador
de ningú. En la California
viv un meu cusi jermà
que l' mateix nom que jo porta

vai marxà de Catalunya
poch antes que jo. Tal volta
es ell el que vostès buscan.

Vi = Miren Jaume que aquest home

Se = (La cosa li fa procés!)

Jan = (Vaig a fer l'última prova.)
(a Vicen.)

En aqueix sentit firmada
la escriptura, crida en Roma
à la de casa dihentli:
Quidem me be el fill Antonia,
ednqueulo é instruido
lo mateix que fos fill vostre
y per poder sufragar
los gastos qu' aixó ocasiona
accepten aquesta suma

que per tot es poca cosa;
puig jamay podria pagarse
si cap pren acció tan bona.
Queda heren d'un capital
que tinch en lo banch de Londres,
y es son curador n Mica.
He volgut que vos Antonia
d'aixó estessen enterada,
per si un dia Deu disposa,
com aviat farà de mi,
de la vida d'aquest home.
Ja veus si estich enterat
de lo que tu dius ignoras.
¿que no ets tu l'usurpador?

Pau = M.

Jau = Vaig a davant las probas.

te, llegir.

(li entrega un plech.)

Ade = (Li no fos ell!)

Pau = (después de llegir.)

Pde, pero d'aquí no consta
que sia jo aquest subjecte.

Lo certificat sols prova

que retirá l capital

lo curador de Joan Coma.

Jau = quant tens tu d'atreviment

cinisme y poca vergonya

tinch jo d'interés y empenyo

en descubrinte y confondret.

Non a senyal tens al pit

que lloch a dubtar no dones

recordas de que es Paulino?

tens present qui t' va socorre?

si no ets tu l' usurpador

descubreix-lo

Jan = Ah!

(avergonyit.)

Jan = No gosas?

que t' deté? No ets ignorant?

ta conducta no es honrosa?

Senyor Vicens, que li sembla?

de la honradès d'aquest home?

Vi = M' diya ben enganyat

! si li arriba a dar la noya!

Jo = Si es la mateixa innocència

del ^z cel baixada en persona.

Fe = Mireu-se'l, l'home formal.

Don Mica. Don des, tu, noya

que no l'heu l'americanos?
Ade = Guina calumnia li poran!
Pan = Confesso que so culpable.
Jo = Ja ha venist el plass. Es l'hora
de que vosté in pagu el dente
que ab mi contragué allhora
Puch exigirli ab justicia
tot quant te, perque l'que rot
un capital, y fa ab ell
un negoci, lo que dona
aquet es ch' que pertany
al dueny d'aquell

Pan = Li sobra
lo rahó, Joanet, tan sols
vull demanarli una cosa
Jo = Mes puch ferlo aná si presiri.

Pan = Que sò pare tingui en compte

Ade = Jo anet, fesho per mi

Jo = Vull que vegi som mes nobles,
que vostè no ha sigut may,
tingui aquest pagare importa

(entregantli.)

Lo del capital y r'edits
firmil, y de sa deshonra
tots guardarem lo secret.

Mes encara; d' aquest hora
en avant de tot m'olvido,
quedant saldats nostres comptes
i hi conforma, senyor Mica?

Pan = Si senyor. (Pero es per forsa.)

Ja estoi

(entregantli format.)

Joan = (Mirontsel.)

Be. Ara oi vol
vagiassen en hora bona.

(Paulino sen và.)

Q
D'ocena 18

Dits menos Paulino.

=

Vi = Janme, no se com pagarrvos
tant gran favor

Jan = Com? la noya
casant ab en Joanet.

Vi = No us pensen que s'una cosa

Jan = La fa molt temps que s'estiman

Vi = (Are es rich.) Be, ja ho veus, noya

De cap manera volbria

que t'hi casesses per força;
perquè després.

Ade = No, no puc.

ab molt gust seré sa esposa

Joan = I jo de ser son marit

volcaria que ja fos l'hora

Ví = Casens donchs en nom de Deu.

Ade
Joan = } Ah!

(donantse las mans.)

Ví = Esten contents?

Ade = Sí, de sobra.

Ví = Jo també, sols suspiraba

per poderte fé ditxosa;

y ab poch mes me trech los ulls
volentme senyá si las forcas.

Joan = Qu' es lo que pot compararse

ab la felicitat nostra?

Fe = Ara haurà passat la meua
Ja havem guanyat la victòria
(saltant de content.)

Oncle, Joanet y cusina,
Jaume y tota la enhorabona.
D'alegria m' torno boig.

Ah! salus! n' hirem a bodas

Ade = Senyors lo hi convidem.

Fe = Ah! te rahó eh! y farem broma!
Jo mateix serviré a taula
si a vostès lo acomoda.
No hi faltará llangorissa
de Vich, qu'es de la mes bona,
millors pastas, bons licors,
vingam copas y mes copas.

Y quant ja estariém cansats
de fer gresca y karinola
que Deu do sort à n'als nubis
y... bona nit y bon' hora.

Fi de la comedia.

